

2021-02-24

Rapport från DHR-distriktets utvecklingsprojekt

Projektansvarig: Jaan Kaur
Projektledare: Magnus Lindmark
Anders Runnman
Gunder Wåhlberg

Bakgrund och start

Vid distriktsårsmötet april 2019 behandlades en motion som rörde distriktets organisation i olika avseenden, bland annat krav på förbättrad information från distriktet, om vad vi tycker och vad vi gör i olika frågor. Motionens olika delar avslogs eller ansågs besvarade. Vid diskussion av motionen föreslogs också att en arbetsgrupp skulle tillsättas som tar tag i frågan om distriktets organisation och lägger förslag om hur vi kan få till stånd mer aktiva insatser. Förslaget om en arbetsgrupp bifölls. Den skulle göra en översyn av verksamheten hos distrikt och avdelningar och våra samarbetsformer. Även behovet av stöd och förändring hos avdelningarna skulle belysas för att ta reda på hur en lokal verksamhet ska kunna upprätthållas.

Arbetsgruppen höll en första träff då representanter för ett antal avdelningar närvarade. I Nollåttan nr 6/2019 gjorde vi en beskrivning av upp lägget för arbetet. Vi påbörjade projektet genom att skicka ut ett fråge formulär till avdelningarna som rörde styrelserna, verksamheten och ekonomin. I stort sett alla skickade in svar på frågorna. Innehållsmässigt visar svaren en ganska likartad bild av hur avdelningarna fungerar. Det mesta är en verksamhet i gamla hjulspår men i något fall också nya samarbeten samt politikerkontakter. Några bedriver ingen verksamhet alls men är ändå representerade i kommunala funktionshinderråd.

Begränsningar/hinder för projektets genomförande

Utskicket av frågeformuläret till avdelningarna tog alltför lång tid att få in svaren på. Pandemin från början av 2020 rubbade våra planer på flera sätt och tidsplaneringen har inte kunnat hållas. Även under 2021 kommer vårt traditionella föreningsliv att i stor utsträckning vara anpassat till digital verksamhet. Ett föreningsliv i karantän hindrar de mötesformer vi är vana vid och projektets synpunkter och idéer måste anpassas till detta.

Inledning

Denna redovisning handlar inte specifikt om föreningskunskap och organisationsuppbyggnad. Som arbetsgrupp vill vi försöka ringa in några områden som vi tror kan påverka målsättningen i projektet. Det vi därför behövde få veta är vilken verksamhet avdelningarna bedriver och hur distriktet kan vara en aktiv samarbetspartner som i praktiken sätter spår i verksamheten.

Arbetsgruppen har diskuterat en mängd aspekter av hur en förändrad verksamhet och utveckling av samarbetet mellan distrikt och avdelningar ska kunna komma till stånd. Vi har koncentrerat diskussionen till några olika teman, då frågan om organisationsutveckling, struktur och funktion nu blivit aktuell inom hela vår organisation, men i ett bredare perspektiv.

DHR:s stadgar är grunden för hur förbund, distrikt/regioner och avdelningar organisatoriskt är uppbyggda. Det innebär att vi har givna ramar att förhålla oss till och inom dessa bygga upp vår verksamhet. Således är det just nu endast inom vår befintliga organisation vi kan förändra något. Vår redovisning rör mest samarbetsformerna inom vårt distrikt. Beträffande förenings- och styrelseutveckling finns en mängd litteratur och pedagogiskt studiematerial att ta del av som fördjupning.

Några av våra frågeställningar under arbetsgruppens diskussioner har varit:

- + styrelsens kompetens och arbetsfördelning - vad krävs?
- + kansliets funktion och arbetssätt - vad behöver vi lyfta?
- + avdelningarnas olikhet och verksamhet - hur närma oss?
- + vad kan avd/distrikt utföra tillsammans - vad vill vi?
- + ömsesidigt informationsutbyte mellan avdelning/distrikt
- + vilka proppar har vi i systemet - formella eller personliga?

Under rubrikerna nedan beskriver vi delar av vår organisation och DHR-arbetet som vi tror kan utvecklas. Några kanske är allmängiltig föreningskunskap som blivit rutiner vilka vi tar för givna, men som tål att påpekas och är möjliga att påverka och förändra.

Distriktets och avdelningarnas funktioner

Distriktets styrelse och kansli - förutsättningar

Distriktet har inte egna medlemmar men har uppgiften att vara en sammanhållande länk mellan avdelningarna. Styrelsen har ett brett ansvar för att upprätthålla de olika funktioner som ligger på distriktet och vårt kansli har tre anställda inom områdena ekonomi, intressepolitik och kommunikation. Som beslutande instans fördelar styrelsen arbetsuppgifter till våra anställda och har arbetsgivaransvaret för dem. De är anställda utifrån sin kunskap och kompetens som ska vara en given tillgång för styrelsen och även för länets avdelningar.

Utifrån sin erfarenhet och kunskap ska styrelseledamöterna besluta om vilka intressepolitiska arbetsuppgifter som ska utföras. Distriktets kanske viktigaste roll är genom vår representation i olika organ inom Region Stockholm. Där vi har möjlighet att driva frågor tillsammans med övriga distrikts-organisationer. Distriktet har flera samarbeten med andra organisationer i länet. Vissa representativa uppdrag utförs även av personalen på uppdrag av styrelsen. I den rollen representerar de distriktet.

Styrelsens kompetens och förmåga tillsammans med arbetsfördelningen inom kansliet, avgör hur långt vi kan nå i utvecklingen av distriktets verksamhet och effektivitet. Det är viktigt att styrelsen granskar förutsättningarna för att bedriva sitt arbete, såväl det utåtriktade mot omvärlden som internt inom kansliet och med uppmärksamhet gentemot avdelningarna. Att delarna i detta arbete har gynnsamma förutsättningar behöver alltid diskuteras och utvärderas.

Ett gott ledarskap från styrelsens sida har komponenter som är både personliga för var och en samt även pedagogiska och kunskapsinriktade moment. Detta gör att olika egenskaper och värderingar hos de förtroendevalda kan komma till uttryck, också som drivkraft i samarbetet mellan ledamöterna och personalen på jämställd basis.

Vi får inte glömma att kompetensutveckling är en förutsättning för båda parter och kan bedrivas på olika sätt utifrån önskemål och behov. I det löpande arbetet ska vi inte bortse från den utvecklingspotential som finns hos var och en.

Distriktet planerar en fortbildning i styrelseutveckling i teori och praktik, också viktig för den personal som är en förlängning av styrelsefunktionen och hur de får vår verksamhet att nå ut.

Vi har olika roller i föreningsverksamheten och är alla beroende av varandras kompetens och goda vilja för att lyckas med det vi gör. Inom kansliets arbetsområden är personalens självständiga drivkraft en viktig del av det kontinuerliga förbättringsarbetet. Då kan ett utbyte av erfarenheter ske och tas tillvara i en gemensam inriktning mot våra mål.

En positiv gruppdynamik är grundläggande för samarbetet mellan styrelse och personal liksom inom båda grupperingarna. Ett meningsfullt och lustfyllt samarbete ger oss möjligheter till den utveckling vi strävar efter, såväl hos styrelse som personal. Så kan våra verksamhetsidéer få sin näring från oss alla berörda. Upplevelser av att inte bli hörd och meningsskiljakigheter hos oss kräver ärliga diskussioner som tar oss ur de låsningar som inte gynnar verksamheten.

Medarbetarsamtal och även enskilda samtal med de förtroendevalda är viktiga för att styrelsen ska känna att vi är på rätt spår. Personalsamtalen ska hållas regelbundet och så snart ett behov uppstår och om något ska-
ver. De medel som avsätts för olika slag av utbildning och kompetensutveckling ska användas för att ge oss ökade möjligheter att utföra vårt arbete. Denna satsning ska ge både personlig och professionell växande.

För att uppnå bredd i en styrelse när en ny ledamot ska väljas är det valberedningens uppgift att så långt möjligt söka en person med intresse och grundläggande erfarenhet som hjälper styrelsen att bredda sin verksamhet. Dock känner vi till svårigheterna i valberedningens uppdrag att hitta lämpliga personer för uppdraget. Det ställer särskilda krav på kommande valberedningar och de insatser som framåt kan vara möjliga. Den svårigheten finns i hög grad också hos avdelningarna.

Avdelningarnas verksamhet och olikhet.

Våra tio DHR-avdelningar är olika stora och deras kapacitet att fungera och vara verksamma är mycket olika. Varje avdelning har sin profil som de genom åren har format utifrån den verksamhet, styrelsekompetens och de personer som varit ledande i avdelningen.

Det minskande antalet medlemmar gör det i längden svårt att upprätthålla de aktiviteter som är en avdelnings uppdrag. Än så länge tycks de kommunala bidragen räcka för de utgifter man har för att bedriva sin verksamhet. I varje avdelnings årsberättelse kan detaljerna utläsas. Sambandet mellan ekonomi, styrelsens kompetens och idéutveckling är avgörande.

Stockholmsavdelningen har strax över 500 medlemmar
Norrtäljeavdelningen har något över 100 medlemmar
Södertäljeavdelningen har något under 60 medlemmar

Övriga avdelningar har mellan 22 - 42 medlemmar och av dessa finns ett par som snart kanske står utan möjlighet att fortsätta.

Vi känner alla till hur olika länets mestadels små avdelningar är ifråga om framåtanda och kraft att förnya sin verksamhet och existens. Vi vet också att flera avdelningar saknar en egen verksamhet och att någon väg framåt för dessa är svår att skönja. Ett vacuum uppstår som blir svårt att fylla då aktiva medlemmar inte längre finns eller inte orkar. Och antalet medlemmar är tyvärr inget mått på aktivitet, även om vi gärna hoppas på det. Det blir en slags småskalig verksamhet som några avdelningar försöker upprätthålla, kanske ett slags kamratligt umgänge utan intressepolitiska teman i DHR:s anda. Frågan uppstår här om hur avsomnade avdelningar utan egen aktivitet ska lyckas släpa sig fram utan gnista och framåtanda. Samgående med annan avdelning eller påbörjad nedläggning?

De större avdelningarna är självgående och bedriver sin verksamhet utan större förändringar eller nya grepp. Det är lätt att dra slutsatsen att vi inom DHR helst fortsätter att fungera på det sätt vi alltid har gjort. Är vi beredda att förändra något som vi genom åren vant oss vid? Vi fastnar lätt i vanornas beroende oavsett innehåll och förlorar vår lust att sträva efter förändring.

Samarbetet mellan distrikt och avdelningar.

Vilken roll kan nu distriktet spela för att stödja avdelningarna och helst också samarbeta med dem? Det är ofta genom motioner till distriktsårs-mötet som olika krav framförs på hur samarbetet mellan distrikt och avdelningar behöver förändras till det bättre. Alltför sällan blir det en djupare diskussion med avdelningarna kring de önskemål en viss avdelning har. Oftast stannar det vid distriktets motionssvar och i bästa fall argumentering vid årsmötet. Och så kommer inte de enskilda rösterna till tals.

Här finns en startpunkt för fortsatt diskussion i stället för en formell avslutning. Distriktet får här ett tillfälle till närmande istället för den distans mellan avdelningarna som nog ofta gömmer en undanstoppad problematik eller idétorka.

Således har distriktet en brokig samling avdelningar att värna om. Det pågående projektet handlar om att söka former för den aktivitet som båda parter måste få till stånd tillsammans. Men utan möten mellan distrikt och avdelningar hittar vi inte formerna för detta. Vi vet heller inte hur enskilda avdelningar ställer sig till nya kontaktsätt med ett riktat innehåll. Heller inte om samarbete kring aktiviteter, gärna tillsammans med flera avdelningar

på samma gång. Helst borde distriktet bli en ambulerade uppsökare för att stärka vår röst i regionen.

Sedan många år har distriktet ett formaliserat system av kontaktpersoner, en distriktsledamot utses att hålla kontakt med respektive avdelning. Med åren har detta tappat mycket av sin funktion då den inte har upprätthållits och heller inte utvärderats. Det bygger på en vilja hos såväl distrikt som avdelning och måste laddas med innehåll och ömsesidighet. Uppdraget måste fylla en funktion som är viktig för båda parter. Behovet av kontaktperson är troligen olika för varje avdelning.

Det är alltid svårt att veta hur vi bäst ska kommunicera med avdelningarna. Den digitala tekniken genom hemsidan och de sociala medierna har blivit ett huvudspår. Där kan vi alla själva söka information om kurser och arrangemang. Riktad digital information till avdelningarna adresseras direkt till informationsmottagarna.

Den digitala kommunikationen har tagit över det mesta av distriktets kontakt med avdelningarna. En viktig aspekt är också hur avdelningarnas information till distriktet ska ske. I den förbättrade kontakt som vi vill få till stånd måste även en ömsesidighet finnas med initiativ också från avdelningarna.

En huvudfråga är hur vi ska knyta distrikt och avdelningar till varandra med aktiviteter som gynnar båda parter. Jämfört med landets övriga DHR-verksamhet borde vi i vår region ha lättare att träffa varandra. Men riktigt så lätt är det inte eftersom vi inte är vana vid att samlas för aktiviteter på avdelningsnivå.

Bortsett från de pandemihinder vi har just nu, saknar vi ofta tankar om vad vi ska mötas kring. Ett samarrangemang kräver både vilja och personella resurser, långsiktig energi, lokaler, förtäring, innehåll. Sådana initiativ måste komma från distriktet, när samhället öppnar eller när en digital kreativitet ännu måste fortsätta och kanske omfatta ännu mer av verksamheten.

Sammanfattning och framåtblick

För att lyfta våra tankegångar kring projektets huvudsyfte om samarbete mellan distrikt och avdelningar, har vi här i rapporten gett några snabba beskrivningar av DHR i länet. Att vi har både starka och svaga sidor i vår verksamhet är uppenbart, därför finns en hel del som vi kan förändra. Vår organisation och våra arbetsformer förändras mycket långsamt och kanske

har vi också slutat tänka på vår framtid som organisation. De arbetssätt vi är vana vid och vuxit in i stannar vi helst kvar i. Vår verksamhet utvidgas sällan med nya teman som väcker intresse och engagemang inför framtiden och sträcker sig sällan utanför våra huvudfrågor.

Såväl distriktet som avdelningarna behöver diskutera om vi arbetar på ett fungerande sätt med viktiga frågor, inarbetade eller nya, lokala eller regionala. Sådana diskussioner hoppas vi få göra tillsammans i former där vi lätt kan mötas avdelningsvis eller hos distriktet. Så kan vi bredda en uttunnad verksamhet och kanske uppleva DHR i vårt län som ett gemenskapstorg, där vi rör oss fritt bland uppslag och nytänkande infall.

Förslag till distriktet och avdelningarna

Vi inser att distrikt och avdelningar bedriver sin verksamhet på olika villkor som avgör vilka ställningstaganden vi kan göra. Distriktet har ett övergripande och sammanhållande ansvar medan avdelningarna har medlemmar som förväntar sig en verksamhet som erbjuder medlemmarna olika slags aktiviteter och nya perspektiv. Syftet med vårt utvecklingsprojekt är att göra oss medvetna om att det krävs olika insatser från båda sidor, om vi ska kunna ersätta en smygande passivitet med gemensamma aktiviteter. Självklart gör denna skillnad att vi värderar projektets rapport och förslag om utvecklat samarbete utifrån våra skilda utgångslägen. En olikhet som kan utvecklas.

Därför föreslår vi från projektet följande två steg:

Distriktet tar ställning till projektets förslag om ett närmare och ömsesidigt samarbete med avdelningarna. I detta ligger ett aktivt och konkret arbete från distriktet att komma i gång med gemensamma aktiviteter som inspirerar känslan av samhörighet och leder till förbättrad verksamhet och kommunikation.

Avdelningarna diskuterar förslaget om närmare samarbete med distriktet och bedömer på vilket sätt det kan genomföras inom ramen för det möjliga. Konkreta resurser, idéer, nyfikenhet, aktiva personer, tid och plats. Vad skulle ett förbättrat samarbete kunna innebära för avdelningens framtid, med tanke på de olika slags problem som hämmar flera avdelningar?

Gemensamt mål

Levande avdelningar och ett aktivt distrikt

Därefter fortsätter vi diskussionen kring vårt samarbete

Följande punkter pekar på aktuella frågor inför ett framtida samarbete. Dessa behöver vi diskutera med varandra för att komma i gång med nya grepp som lyfter vår verksamhet:

- distriktet ska kontinuerligt aktualisera olika samarbetsformer med avdelningarna och involvera avdelningarna bättre
- styrelse- och medlemsutbildningar
- vi stödjer varandra i valberedningsarbetet
- programverksamhet för medlemmar och andra intresserade
- distriktet ambulerar med verksamhet mellan avdelningarna
- utveckla personsamtal inom styrelserna i distrikt och avdelningar
- fungerande kommunikationsvägar till medlemmarna
- behöver vi samarbeta om inte alla vill - är vi eniga om ökad samverkan